

3. Добровінський А.В. ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ. Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України. Харків, 2019. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/11_04_2019/pdf/47.pdf

4. Вітик Ю. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ. Knowledge, Education, Law, Management 2020 № 7 (35), vol. 3. URL: <https://kelmczasopisma.com/viewpdf/3215>

5. Рекомендації Rec (2001) 10 Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи «Про Європейський кодекс поліцейської етики» (Ухвалена Комітетом міністрів 19 вересня 2001 року на 765-му засіданні заступників міністрів) // Центр політико-правових реформ : сайт. URL: <http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/rec1.pdf>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-109>

РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЗАСУДЖЕНИХ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ В УКРАЇНІ

Литвиненко О.Ю.

аспірант,

Науковий керівник: Шкута О.О., д.ю.н., професор

Класичний приватний університет

Сьогодні ЄСПЛ, безсумнівно, є найбільш авторитетним та дієвим регіональним органом, основним завданням якого є захист прав людини, і тому можна констатувати, що цей міжнародно-правовий механізм є одним з основних і ефективних. Конвенція регламентує порядок утворення цього органу, визначаючи, що для забезпечення дотримання Високими Договірними Сторонами їхніх зобов'язань за Конвенцією та протоколами до неї створюється ЄСПЛ, який функціонує на постійній основі.

Юрисдикція ЄСПЛ поширюється на всі питання тлумачення і застосування Конвенції та протоколів до неї, подані йому на розгляд відповідно до ст. 33, 34, 46 і 47. Будь-яка Висока Договірна Сторона може передати на розгляд ЄСПЛ питання про будь-яке порушення

положень Конвенції та протоколів до неї, яке допущене, на її думку, іншою Високою Договірною Стороною. ЄСПЛ може приймати заяви від будь-якої особи, неурядової організації або групи осіб, які вважають себе потерпілими від допущеного однією з Високих Договірних Сторін порушення прав, викладених у Конвенції або протоколах до неї. Високі Договірні Сторони зобов'язуються не перешкоджати жодним чином ефективному здійсненню цього права [1].

Аналізуючи шляхи впровадження міжнародного досвіду правового статусу засуджених в місцях несвободи в умовах реформування пенітенціарної системи України, не можна не згадати такі спеціальні міжнародні органи, що створені відповідно до міжнародно-правових актів і мають повноваження на розгляд справ стосовно захисту прав осіб, що засуджені до позбавлення волі.

Передусім таким органом є ЄСПЛ, практика якого є багатоосяжною. Рішення ЄСПЛ є важливими не тільки для засуджених, а й для всієї держави. Ми вже зазначали, що процедура звернення до ЄСПЛ є надто складною й витратною, а розгляд ним справ та процес ухвалення рішення доволі повільними, але наслідки прийняття таким авторитетним міжнародним органом негативного рішення проти держави переважає всі подолані на цьому шляху складнощі.

Захист прав засуджених здійснюється шляхом винесення відповідних рішень, які скеровуються до виконання. Так, якщо в місцях несвободи тримається хвора людина, це може суперечити ст. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (заборона катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання) [1].

Наприклад, згадаємо справу «Коновальчук проти України», де було встановлено наявність систематичних порушень прав засуджених осіб на медичну допомогу в системі лікувальних установ ДПтС України (рішення ЄСПЛ від 13 жовтня 2016 р.). Громадянці Коновальчук було призначено компенсацію на суму 10 тисяч євро від української держави [2].

Також згадаємо справу «Тросін проти України». ЄСПЛ було винесено рішення про наявне порушення ст. 8 Конвенції щодо обмеження побачень позивача з родичами під час тримання його під вартою після засудження та недотримання Україною своїх зобов'язань за ст. 34 Конвенції у зв'язку з переглядом національними органами кореспонденції заявника, яку він надсилав до ЄСПЛ. У результаті на користь заявника з української держави було стягнуто відшкодування моральної шкоди [3].

За результатами нашого дослідження, кількість таких справ за позовами проти України дедалі більшає. Виходячи із цього, можемо

дійти висновку, що в Україні дотримання й забезпечення прав засуджених перебуває на досить низькому рівні. Слушною є думка М. Антонович, що, «незважаючи на те, що Україна де-юре входить як до універсальної, так і до європейської системи захисту прав людини, права людини ще не стали вирішальним чинником у внутрішній та зовнішній політиці України» [4].

До речі, закріплення в ст. 107 КВК України права засудженого звертатися до адміністрації з проханням внести подання щодо умовно-дострокового звільнення від відбування покарання чи щодо заміни невідбутої частини покарання більш м'яким покаранням [5] і недотримання його адміністрацією установи виконання покарань можна вважати, за логікою поіменованого дослідника, застосуванням обмеження державою.

Однак, таке твердження суперечить філософському закону взаємного переходу кількісних змін у якісні. Сутність цього закону на практиці полягає в тому, що засуджений, ознайомившись зі своїм правовим статусом, визначеним у ст. 7–10 КВК України [6], не знайшов такого права або, краще сказати, законного інтересу, як умовно-дострокове звільнення від відбування покарання та заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.

Адміністрація органу або установи виконання покарань також не завжди доводить до засудженого право, передбачене абз. 16 ч. 1 ст. 107 КВК України, а тому засуджений не вбачає потреби ставати на шлях виправлення. Хоча виконання вимог ст. 6 КВК України щодо реалізації основних засобів виправлення і ресоціалізації є обов'язком як персоналу органів і установ виконання покарань, так і засуджених [5]. Більше того, невиконання засудженим цього обов'язку автоматично позбавляє його права звертатися до адміністрації з проханням внести подання щодо умовно-дострокового звільнення від відбування покарання чи щодо заміни невідбутої частини покарання більш м'яким покаранням.

Відтак, законодавець своїми змінами до КВК України дозволив адміністрації органу або установи виконання покарань на свій розсуд приймати рішення про направлення до суду матеріалів на умовно-дострокове звільнення від відбування покарання або заміну невідбутої частини покарання більш м'яким покаранням, що й породжує на практиці зловживання з боку персоналу виправної колонії та вимушене звернення засудженого до різних інстанцій з метою захисту своїх прав.

Література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: прийнята Радою Європи 04.11.1950 та ратифікована Законом України № 475/97-ВР від 17.07.97 (редакція від 02.10.2013). URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 10.09.2021).

2. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Коновальчук проти України» (Заявление № 31928/15) от 13 октября 2016 г. *Харківська правозахисна група. Інформаційний портал «Права людини в Україні»*. URL: <https://khp.org/1478607807> (дата звернення: 28.06.2022).

3. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Тросін проти України» (Заява № 39758/05) від 23.05.2012 р. *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_940#Text (дата звернення: 28.06.2022).

4. Антонович М. Міжнародна система захисту прав людини: кризь призму України. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2752/Antonovych_Mizhnarodna_systema_zakhystu2.pdf (дата звернення: 07.12.2020).

5. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3–4. Ст. 21.

6. ¹ Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3–4. Ст. 21.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-110>

ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ІНОЗЕМЦЯМ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Шаронова Н.О.

здобувач

Закладу вищої освіти «Міжнародний університет бізнесу і права»

Базовим нормативно-правовим актом, в якому визначено правові засади надання адміністративних послуг органами публічної адміністрації є Закон України «Про адміністративні послуги» прийнятий 6 вересня 2012 року [1], в якому вперше на законодавчому рівні визначені правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг, а також покладено обов'язок органів публічної адміністрації